

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 304/2021-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká cesta 2B, Pezinok, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 181/2018, sp. zn. 15 Co 188/2018 a sp. zn. 15 NcC 17/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 181/2018, sp. zn. 15 Co 188/2018 a sp. zn. 15 NcC 17/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré mu **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **567,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 305/2008 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 181/2018, sp. zn. 15 Co 188/2018 a sp. zn. 15 NcC 17/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal obom súdom v napadnutých konaniach konať, zároveň žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie v celkovej výške 17 000 eur, od okresného súdu v sume 15 500 eur a od krajského súdu v sume 1 500 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 304/2021-14 zo 7. júna 2021 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní.

3. Z ústavnej sťažnosti, pripojeného spisu všeobecného súdu a priložených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ vystupoval v konaní pred súdom prvej inštancie v procesnom postavení žalovaného, pričom pôvodne bolo konanie začaté na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 25 C 267/03 na základe žaloby podanej proti sťažovateľovi 1. decembra 2003. Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 828/2015-41 zo 14. apríla 2016 bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov postupom okresného súdu v konaní vedenom pred súdom prvej inštancie, pričom sťažovateľovi nebolo priznané primerané finančné zadost'učinenie z dôvodu, že jeho obštrukčné správanie významne prispelo k vzniku zbytočných priet'ahov v konaní na okresnom súde.

4. Okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 5 C 305/2008-536 z 28. novembra 2016, proti ktorému podal sťažovateľ odvolanie 7. marca 2017. Po vyrubení súdneho poplatku za podanie odvolania sťažovateľ požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd rozhodol o oslobodení sťažovateľa od platenia súdnych poplatkov uznesením z 3. októbra 2017. Súdny spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 13. novembra 2017. Krajský súd vrátil súdny spis okresnému súdu bez rozhodnutia 16. mája 2018 na účely vykonania opravy v záhlaví rozsudku okresného súdu. Po vydaní a doručení opravného uznesenia okresným súdom bol súdny spis opätovne predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 31. júla 2018.

5. V rámci odvolacieho konania krajský súd rozhodoval o odvolaní sťažovateľa podanom proti rozsudku vo veci samej, ako aj o odvolaní proti uzneseniu č. k. 5 C 305/2008-512 z 26. augusta 2016, ktorým bolo zrušené uznesenie okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania.

6. V čase podania ústavnej sťažnosti sa vec nachádzala vo fáze odvolacieho konania na krajskom súde.

7. Krajský súd rozsudkom vydaným 31. marca 2021 vo veci rozhodol tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, odvolanie proti uzneseniu o zrušení nariadenia znaleckého dokazovania odmietol, súdny spis bol vrátený okresnému súdu. Rozsudok odvolacieho súdu bol prostredníctvom právneho zástupcu doručený sťažovateľovi 16. júna 2021. Sťažovateľ napadol rozsudok odvolacieho súdu dovolaním podaným 28. júna 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa relevantnej v časti prijatej ústavným súdom na ďalšie konanie je tvrdenie, že postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní došlo k porušeniu označených práv v dôsledku nečinnosti krajského súdu. Sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie 7. marca 2017, o ktorom v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté viac ako 3 a pol roka, pričom celkovo konanie trvá už viac ako 16 rokov a 10 mesiacov. Z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti veci sťažovateľ uvádza, že ide o jednoduchú vec, nárok žalobcu je podľa jeho názoru premlčaný. Sťažovateľ poukazuje na svoj status invalidného dôchodcu, čo prehlbuje jeho ujmu, ktorá nastala v dôsledku neposkytnutia rýchlej a účinnej ochrany jeho právam. Odvoláva sa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 193/2011 z 25. apríla 2012, v zmysle ktorého vyčísľuje finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur za každý rok trvania svojej právnej neistoty.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd prostredníctvom predsedníčky senátu JUDr. Márie Hajdínovej k ústavnej sťažnosti uviedol, že prejednávaná vec je náročnejšia po právnej, ako aj skutkovej stránke, preto si naštudovanie veci, rozhodnutie, vysporiadanie sa s rozsiahlymi podaniami sťažovateľa a písomné vypracovanie rozsudku vo veci samej vyžiadalo dlhší čas. Nešlo navyše o vec, ktorú by bolo potrebné rozhodnúť s osobitou, resp. výnimočnou rýchlosťou. Predsedníčka senátu poukázala aj na zvýšenú pracovnú zaťaženosť príslušného odvolacieho senátu. V závere poukázala na skutočnosť, že v čase prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavným súdom bola vec právoplatne rozhodnutá, čím došlo k odstráneniu neželaného stavu právnej neistoty. Predseda krajského súdu JUDr. Boris Tóth sa stotožnil s vyjadrením predsedníčky senátu, podanú ústavnú sťažnosť nepovažuje za dôvodnú a zároveň vyjadril, že netrvá na ústnom prerokovaní podanej ústavnej sťažnosti.

III.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že sa pridrižiava obsahu podanej ústavnej sťažnosti. Navyše uviedol, že 28. júna 2021 podal na okresnom súde dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu vydanému v napadnutom konaní, preto stav právnej neistoty sťažovateľa aj naďalej trvá.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou

sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

12. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní, resp. neefektívnej činnosti odvolacieho súdu v odvolacom konaní.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

15. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že išlo o spor o zaplatenie peňažnej sumy z titulu zmluvy o dielo posudzovanej podľa predpisov občianskeho práva, čo neindikuje právnu náročnosť sporu. Zo skutkového hľadiska možno indikovať určitú zložitost' spočívajúcu najmä v nemožnosti vykonať znalecké dokazovanie v konaní pred súdom prvej inštancie, s čím sa vysporiadal už okresný súd, krajský súd prevzal hodnotenie skutkového stavu z rozsudku okresného súdu, ktorý bol potvrdený, preto nemožno prisvedčiť krajskému súdu, že by prípadná skutková zložitost' prípadu mohla mať vplyv na jeho rozhodovanie. V odvolacom konaní sťažovateľ neadresoval krajskému súdu samostatné vyjadrenia okrem podaného odvolania, ktorým by musel venovať zvláštnu pozornosť. Z tohto pohľadu preto nemožno prijať záver, že by dĺžka odvolacieho konania bola ovplyvnená skutkovou, resp. právnou zložitost'ou veci.

16. Povaha veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľa rovnako nie je takou závažnou, aby si vyžadovala osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jeho rozhodovania.

17. Sťažovateľ inicioval odvolacie konanie podaním odvolania, po vyrubení súdneho poplatku požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, čomu okresný súd vyhovel a následne vec predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie, preto ani v správaní sťažovateľa počas odvolacieho konania ústavný súd nenašiel žiadne nedostatky, ktoré by prispeli k dĺžke odvolacieho konania.

18. Sťažovateľ podal odvolanie 7. marca 2017, prvýkrát bol spis predložený krajskému súdu 13. novembra 2017 v dôsledku rozhodovania o oslobodení od platenia súdnych poplatkov. Z dôvodu potreby vykonania opravy v záhlaví rozsudku okresného súdu vrátil krajský súd spis okresnému súdu 15. mája 2018, pričom už 31. júla 2018 bol spis opätovne predložený krajskému súdu. Odvolací súd rozhodol rozsudkom z 31. marca 2021, t. j. takmer po troch rokoch od ostatného predloženia veci okresným súdom, pričom spis mal k dispozícii aj predtým v období od novembra 2017 do mája 2018. Sťažovateľovi bol rozsudok odvolacieho súdu doručený 16. júna 2021, teda

odvolacie konanie trvalo viac ako tri a pol roka bez ospravedlniteľného dôvodu. Ani pracovná vyťaženosť odvolacieho súdu, resp. nedostatočné personálne obsadenie súdu nie sú dôvodom, ktorý možno akceptovať ako príčinu vzniku zbytočných prietahov v konaní. Uvedená dĺžka odvolacieho konania nie je vzhľadom na uvedené primeraná a postup odvolacieho súdu v napadnutom konaní nemožno označiť ako bezprietahový.

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

20. Hoci ústavný súd zistil, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, neprikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, pretože vec už bola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa krajským súdom rozhodnutá a súdny spis bol vrátený okresnému súdu (výrok 4).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

22. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie na odvolacom súde trvalo viac ako 3 a pol roka. Na druhej strane je potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že vec bola právoplatne rozhodnutá a sťažovateľ sa už nenachádza v stave právnej neistoty, hoci inicioval dovolacie konanie, ktoré ale nemá vo vzťahu k rozsudku odvolacieho súdu odkladný účinok. Ústavný súd rovnako berie na vedomie, že celková dĺžka konania pred všeobecnými súdmi dosahuje dobu takmer 18 rokov, žaloba bola podaná 1. decembra 2003, pričom ale, ako bolo konštatované v náleze č. k. II. ÚS 828/2015-41 zo 14. apríla 2016 týkajúcom sa konania pred okresným súdom, je *„krajne ústavne nespravodlivé, aby bolo sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie pri jeho doslova obštrukčnom správaní“*. Prietahy v konaní zapríčinené nečinnosťou krajského súdu odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi vo výške 1 500 eur, ktoré je mu krajský súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 2). Keďže sťažovateľ sa domáhal finančného zadosťučinenia v sume 17 000 eur, ústavný súd v prevyšujúcej časti návrhu nevyhovel (výrok 4).

VI.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 567,28 eur.

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je v sume 177 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,62 eur, základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je v sume 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 (vyjadrenie k stanovisku krajského súdu), čo spolu činí sumu 567,28 eur.

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2021

Libor DUEA
predseda senátu